

nanje zapreke in nadvlada nežive in žive stvari, tem ugodnejše mu postaja samočutje.

Le oni učenec, ki se zaveda sposobnosti, izvršiti, kar se zahteva od njega, se loti dela pogumno; in ko ga srečno izvrši, se veseli svoje moči in uspeha, kar ga vnema k daljnemu prizadevanju.

Deček trdi, da preskoči cestni jarek z enim naletom, ker se je že večkrat vadal v takem skakanju. Oče nad tem dvomi, toda — ali ga vidiš — je že onstran jarka! Zadovoljno se mu svetijo oči, ko zre po izvršenem skoku očetu v obraz, kakor bi hotel reči: »Ali vidiš sedaj, koliko premorem. Ali mar nisem junak!«

To je čustvo lastne moči — samočutje.

Glede samočutja delimo otroke kakor tudi dorasle v tri skupine. Pri prvih je samočutje preslabo. To izvira iz nedostatnega telesnega in duševnega razvitka in posebno iz slabosti volje; pojavlja se navadno kot malosrčnost, obupnost, neodločnost. Preslabo samočutje se pojavlja najčešče pri otrokih, kajpada ne pri vseh.

Ljudje druge skupine imajo preveč razvito samočutje. Temu so povod slučajne telesne prednosti v zvezi s površno duševno in нравstveno izobraženostjo. Iz takega samočutja izvira zaničevanje in preziranje vsakega nauka, svarila, ugleda in zakona, svojeglavnost, slavočepje, sovraštvo do ljudi. To so bahači, širokoustneži, prevzetneži.

V tretji skupini so ljudje — in teh je, žal, najmanj — v katerih biva resnično ali pravo samočutje. Zasnovano je na pravem uverjenju osebne vrline in prednosti.

Preslabo in premočno samočutje sta krivi ali napačni. Vzgojiteljeva naloga bodi, da s primernim ravnanjem slabotneže izpodbuja, bahače in širokoustneže pa ponižuje. Toda o tem več pozneje!

II.

Samočutje se razširi v častiljubje. To čustvo se pojavlja v naši duši, kadarkoli se uverimo, da naš »jaz« priznavajo tudi drugi ljudje. Čast in slava, častiželjnost so mogočni faktorji, ki gibljejo ves svet. Dokler ostane častiljubnost v pravih mejah, dokler se ne izpremeni v častila-komnost ali slavočepnost, izpodbuja človeka k dobremu ter ga navdušuje za blaga dela. Moški pogum, veliki čini junaštva, požrtvovalnost, zatajevanje samega sebe zaradi višjih smotrov — vse to ima svoj glavni vir v častiljubju ali častiželjnosti. Človeku je dolžnost, da upošteva to, kar mislijo in govore dobri in pošteni ljudje o njem. Mnenje, ki ga imajo o nas drugi, sicer ne izpremeni naše prave vrednosti, toda to mnenje je vzrok, da se začnemo svoje vrednosti zavedati. Na tem mnenju sloni prijetnost raznih izkazovanj časti, odlikovanj, priznanj itd., na drugi strani pa k tlom pritiskajoče preziranje, zaničevanje.

Čast je temelj, rekel bi, najvažnejši temelj vsem нравstvenim prizadevanjem vsakega posameznika, ker ga varuje vsake нравstvene nizkote in ga vrhutega izpodbuja vedno k novim blagim činom. »Čast je moje življenje!« je rekel nedavno povodom neke sodnijske obravnave ljubljanski župan Iv. Hribar in prav je govoril, zakaj človek, kateremu je popolnoma vseeno, kako kdo o njem misli ali sodi, tak človek je za človeško družbo izgubljen. Ker je torej nagon časti, s katerim je v prav ozki zvezi nagon poštenosti, tako neizmerne važnosti, ker je takorekoč življenski kompas vsakega človeka, zato in pa tudi radi uspeha pri šolskem delovanju bodi učiteljeva skrb, da prične v otroku že zgodaj vnemati čut za čast.

Častiljubje se nahaja enako samočutju tudi več ali manj v vsakem otroku. Seveda je to pri raznih otrokih tudi različno razvito. Mnogo je v tem oziru zavisno od tega, jeli ima otrokova okolica pravi čut za čast ali nečast, t. j. jeli presoja lastnosti in dejanja otroka prav ali ne.

Tudi glede na častiljubje lahko razvrstimo ljudi v one tri skupine, ki smo jih navedli pri samočutju. V tem oziru se nanaša vzgojno delovanje učiteljevo na tri točke: 1. krepcanje in oživljanje častiljubja, 2. pojasnjevanje pojma »prava čast«, ki ne sloni na sodbi mnogih, marveč na mnenju, ki ga imajo o nas pošteni izobraženi in blagi ljudje, 3. zavračanje in zdravljenje častihlepnosti in iz poslednje izvirajoče prevelike občutljivosti. (Konec.)

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca vel. travna 1906 K 78.818.27.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Ponavljalna šola.

Poučujoč vseh 17 let svojega učiteljevanja tudi v ponavljalni šoli na enorazrednici oziroma dvorazrednici, sem se prepričal, da so neuspehov na tej šoli krivi večinoma ti vzroki:

1. Pouk v ponavljalni šoli ni bil doslej tako urejen, kakor zahtevajo življenske potrebe našega naroda;
2. Znanje večine otrok, ki so vstopali v to šolo, je bilo premajhno;
3. Brezplačen pouk, vsled česar vlada
4. neka mržnja med učiteljstvom napram ponavljalni šoli, posebno pa tudi zaraditega, ker se pouk na njej vrši izvečine ob četrtkih, ko imajo učitelji in učiteljice po mestih in trgih pri sicer enakih plačah — prosto.

Da se čim prej odpravijo ti nedostatki, si usojam poleg predloženega podrobnega učnega načrta za ponavljalno šolo staviti še sledeče predloge:

1. na podlagi sprejetih podrobnih učnih načrtov naj se — ako le mogoče — do prihodnjega šolskega leta sestavi za ponavljalno šolo posebna knjiga, ki obsegaj te-le oddelke: a) izbrani berilni sestavki naše novejšje literature; b) najvažnejši kmetijski sestavki; c) zdravstvena pravila; d) najnavadnejše kratice in pravopisna pravila; e) raznovrstni spisni vzorci; f) praktične računske naloge s pregledom vseh mer, uteži in denarja; g) zemljepisni, zgodovinski prirodoslovski in prirodoslovni sestavki; h) pisana mala in velika abeceda, in sicer črke v vseh mogočih oblikah, ki se rabijo v dejanskem življenju;

2. v ponavljalno šolo se smejo sprejemati le oni otroci, ki so z dobrim uspehom dovršili najvišji razred, oziroma oddelek dotične šole; vsi ostali otroci morajo še eno leto ali tudi dve leti obiskovati oni razred, oziroma oddelek, kamor sodijo po svojih

zmožnostih, vendar pa le toliko časa na leto, dokler traja pouk v ponavljalni šoli;

3. deželni šolski svet naj blagovoli izposlovati pri deželnem odboru vojvodinje Kranjske redni letni denarni prispevek, da se vsemu učiteljstvu za posebni pouk v ponavljalni šoli nakaže primerna nagrada;

4. s tem bi bil odpravljen še zadnji nedostatek, obenem pa bi se doseglo, da bo na enorazrednicah poslej rajše poučevalo moško učiteljstvo, ker bi prejemale za večje število učnih ur v ponavljalni šoli tudi večjo remuneracijo. —

K temu pripominjam, da nameravam te predloge staviti pri letošnji okrajni učiteljski skupščini za postojnski šolski okraj. Z ozirom na to vljudno prosim, da se blagovolijo postaviti enaki nasveti tudi pri vseh ostalih letošnjih okrajnih učiteljskih skupščinah, ker bo le na ta način uspeh popoln.

Rudolf Horvat, nadučitelj.

Opomba uredništva: Tudi nam se zde predlogi tovariša Horvata pametni, umestni in potrebni, zato jih najtopleje priporočamo, ker smo preverjeni o njih veliki praktiški vrednosti.

V premislek!

Znana istina je, da se v naših, vsem higijeničnim zahtevam odgovarjajočih šolskih »palačah« pokvari učiteljstvu mnogo, mnogo obleke.

Dostojnost zahteva, da prihajaj učitelj kolikor mogoče čedno oblečen v šolo. Naše »sijajne« plače nam pa slučajno ne pripuščajo imeti vsak mesec nove suknje — in imeti jo skoro moraš, ako nočeš imeti »raztrganega rokava«. —

Z ozirom na to si dovoljujem postaviti tale predlog: Vsaka učna oseba brez razlike spola omisli si nekak plašč, slično kakor jih imajo recimo naši sodniki ali pa zdravniki — preprost in trpežen, najboljše sive barve, ki ga bomo nosili ob času pouka.

Dobro bi bilo, ko bi si omislili vse enake plašče, enakega kroja in enake barve.

To bi bila naša »privatna uniforma« in upam, da bi nam dovolil naš sv. Birokracij tako uniformo tudi brez kolokovane prošnje.

Kdor si nabavi tak plašč, najpošlje obenem 1 K za naš konvikt za to mojo »originalno misel.« —ga.

Pristašem celodnevne nerazdeljenega pouka v album.*)

Priobčuje Ivan Šega.

C. kr. dež. šolski svet dolnje avstrijski je izdal z dnem 25. marca t. l. ukaz, kjer pooblašča c. kr. mestni šol. svet dunajski — referent dr. Gessmann — da sme ta uvesti »za izkušnjo« že letos namesto predpisanih takozvanih vročinskih počitnic — celodneven nerazdeljen pouk z ozirom na § 60., odstavek 2., novega učnega in šol. reda.

C. kr. mestni šolski svet dunajski — predseduje mu »goreči učiteljski prijatelj« dr. K. Lueger — je takoj porabil to priliko in ukazal uvesti na vseh ljudskih in meščanskih šolah dunajskega mesta celodneven nerazdeljen pouk.

*) Tov. I. Šega nam je obljubil, priobčevati pod tem naslovom vse zanimivosti, ki se bodo zgodile na rovaš tega pouka. Uredn.

V tem ukazu se poleg mnogih zahtev tudi poudarja, da naj se pouk raztegne do 1. ure popoldne — ako treba (!) — da se natančno poroča, kako se je nadzorovalo one otroke, ki so zaradi te izpremembe pouka izročeni sami sebi, in poroča naj se tudi, kateri učitelji so se posebno »izkazali« pri tem popoldanskem nadzorovanju itd. Poročati je tudi, kako se je oskrbelo t. j. kako delo se je dalo onim šolarjem, ki zaradi domačih razmer ne morejo biti pod posebnim nadzorstvom — proste popoldneve. Poročilo mora biti gotovo do 15. julija.

Ta ukaz je stopil ravno te dni v veljavo.

In dunajsko učiteljstvo kakor tudi večina dunajskih prebivalcev srednjega, še bolj pa nižjega stanu je hudo prizadeto zaradi tega ukaza.

Učiteljstvo je na urah izgubilo ves postranski zaslužek, ki ga je imelo s poukom na raznih javnih kakor tudi zasebnih šolah, zakaj le-ta pouk je razdeljen navadno na zadnje predpoldanske ure.

Prizadeti so pa tudi starši — v prvi vrsti oni najnižjega stanu — delavci — in ti tvorijo ono mogočno falango socijalnih demokratov, ki vznemirjajo dunajske mogotce. — Žene teh delavcev sedaj ne morejo, zaradi te izpremembe pouka pošiljati kosila po svojih otrocih svojim možem. Posledice izvajaj vsak bralec sam.

In »maščevanje je sladko«! —

Udarjen je pa tudi srednji stan, zakaj sedaj bo moral ta srednji stan preložiti običajno opoldansko kosilo ali na poznejšo uro — od 1. do pol 2. — ali bo moral pa dotični otrok uživati postano jed in skupno opoldansko kosilo izgubi vso svojo poezijo. — — —

Besede mičejo, zgledi pa vlečejo!

Stvar je prišla v tek!

Prihodnost nas pouči.

Šola in birokratizem.

(Dopis s Krasa.)

(Konec.)

Kateri učitelj ni čital še v »Popotniku« sestavkov o mednarodnem higijenskem kongresu v Norimberku? Koliko lepih besed je padlo tam, kako so razkladali slavni higijeniški stavbniki i. dr. veleumi svoje ideje! Natančno so opisovali dolgost, visokost in širokost sob, vrat, oken, kakovost lesa, govorilo se je o ventilaciji šolskih sob, o vhodih in celo stranišča so zavzemala tu važno mesto. Kje pa je Norimberk? Seveda na Nemškem, ki ga ne zagledamo z dimnika lastne hiše. Krakatavski potres je razburil ves ocean do Južne Amerike, toda to je bila naravna erupcija.

Na Nemškem pa so govorili ubogi zemeljski črvički in in to celo izkašljani, napol jetični profesorji itd. Pa brez zamere. Kako naj seže to do ušes našega preslavnega c. kr. okr. šolskega sveta? Ni mogoče, saj je vmes gorovje in še kaj drugega. Ne more. Še električni valovi ne prodero dalje kot 480 km brez žic, kamoli ti šibki zračni valovi!

Od časa do časa zidajo pri nas kakšno šolsko stavbo. Seveda denarja ni, to je gotovo in dokaz temu, da je okr. šolski svet zadolžen. Človek bi menil, da bodo zaradi tega gledali, da sezidajo kaj poštenega. A žalibog, da mečejo tukaj denar proč, kakor ga zna edino še vojna uprava. Ta